

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА „Просторне слике са играчкама у огледалу ауторефлексије - тродимензионалне инсталације у галерији ФЛУ, кандидата Петра Гајића

На 450. седници Наставно - уметничког већа Факултета ликовних уметности у Београду, одржаној 6. јуна 2018. године формирана је Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта **„Просторне слике са играчкама у огледалу ауторефлексије“ тродимензионална инсталација у галерији ФЛУ**, кандидата Петра Гајића у саставу: др ум. Зоран Граовац, ред. проф.ФЛУ, др ум. Бранко Раковић, ред. проф.ФЛУ, др ум. Адам Пантић, ванр. проф.ФЛУ, др ум. Бранка Кузмановић, ванр. проф., Факултет примењених уметности у Београду и др ум. Миливој Павловић, доцентФЛУ, ментор.

Биографија кандидата:

Петар Гајић је рођен 1965. у Шапцу.

Студирао Филозофски факултет, група за Историју уметности, 1985 - 1987. Студирао Факултет ликовних уметности од 1986 – 1991. Дипломирао на Факултету ликовних уметности, сликарски одсек 1991. и магистрирао на истом факултету 1996. године, класа професора Славољуба Чворовића. Факултативно похађао графику, од 1991- 1995. године, класа професора Милета Грозданића. На докторском студијском програму од 2013. године на одсеку сликарства. Члан УЛУС-а од 1991. и Екс-либрис друштва Београд.

Излагао на десет самосталних изложби у Србији, Црној Гори и Норвешкој и учествовао на више од 100 заједничких изложби од 1990. године. Добитник следећих награда:

1990. награда за мозаик, из фонда ФЛУ, Београд

1992. награда за цртеж, Дом омладине, Шабац

1992. друга награда за цртеж, Народни музеј, Шабац

1994. трећа награда за екслибрис, „Дом културе“, Аугустов, Пољска

1994. награда за графику, Народни музеј, Шабац

1994. откупна награда Министарства културе и информисања, Графички колектив, Београд

2001. прва награда за цртеж, Културни центар, Шабац

2001. трећа награда за графику, Културни центар, Ковин

2001. награда за инсталацију, Шабачки еколошки покрет, Шабац

2009. друга награда за слику, Народни музеј, Шабац

2009. специјално признање за екслибрис, Екслибрис друштво Војводине, Нови Сад

Професор у Уметничкој школи у Шапцу од 1996 -1999. године. У Високој школи за васпитаче запослен од 1999. године на месту професора за област ликовна култура.

Докторски уметнички пројекат Петра Гајића обухвата опус тродимензионалних слика- инсталација изложених у галерији ФЛУкоји прати писано образложење у форми методолошки испраћене аутопоетичке анализе.

Фокус Гајићевог уметничког истраживања су игра и играчке, онтолошки прирођене човеку и битанелеменат сваког стваралаштва, детињства али и индиректно - одрастања. Предмете и играчке које користи за своје „тродимензионалне слике“ – инсталације, он организује у ликовне целине које укључују посматрача, позивајући га на учешће, да их дотакне, преправи, да се са њима „поигра“ па стога цела поставка има интерактивни карактер.

Међутим, овај докторски уметнички пројекат осим неоспорног ликовног квалитета, садржи кроз пратеће образложење свест о повезаности ауторовог личног живота са ужим и ширим друштвеним околностима и појавама везаних за игру и играчке, а које имају дубоког утицаја на васпитни процес младих, па тиме и на Гајићеву уметничку поетику. У свом пројекту и касније тексту, он такође успева да помири различите компоненте своје личности, анализирајући један интиман креативан чин кроз остварени опус преплетен са искуствима дугогодишњег ликовног педагога. Надаље, увидима у значај и улогу игра и

играчака у различитим периодима историје уметности, осветлио је важност коју су они заузимали у стваралаштву уопште.

Методe којима се кандидат послужио у свом раду у сваком сегменту задовољавају стандарде једног истраживачког поступка док је целокупно писано образложење сажето функционално у три велике целине од укупно пет. У првој целини која се односи на **Феномен игре**, аутор образлаже важност **играчака у функцији васпитања**, истиче потребу да се разлуче разлике о вредновању игара, оних које конструктивно и оних које деструктивно утичу на развој дечије психеи личности. У подпоглављу прве целине везаном за **Играчке и симболичку игру**, Петар Гајић открива да играчка јесте основно средство помоћу кога се реализује замишљена ситуација у игри, међутим улога коју јој дете даје превазилази значење самог предмета. У том контексту, кључном и за уметност, Гајић развија потоњу анализу. Како је установио, у свом раду препознаје значај игре и симболичких садржаја, као наговештај игровних процеса који утичу и на проширење могућности израза, где је тежиште пре на стваралачком чину или акцији, а много мање на исходима, што је одлика и дечијег става у игри.

У другој целини која носи наслов **Игра и играчке у контексту ликовног дела** Петар Гајић разлучује важност и улогу **Играчке као мотива, средства и елемента дела у ликовним уметностима**. Ово сажето, али добро документовано подпоглавље функционално, примерима из историје уметности, обрађује управо разноврсност феномена игре прво као дела разних жанр-сцена од ренесансе до 20. века, затим играчко стваралачке методе везаних за правце 20. века као кубизам, надреализам и дадаизам, појаву „скулптура-играчака“, а касније и као намеру уметника да партиципативним ангажовањем публике стави фокус на сам чин или перформанс. Ту су у фокусу били и наши ствараоци који су се својим опусом додиривали са поменутиим појмовима или ликовним феноменима. У подпоглављу **Игра као начин дечијег сазнавања**, Гајић игру анализира не само као пуку забаву већ и као начин дечије спознаје стварности.

„Игра је креативна и делотворна“, како тврди, и „ има терапеутско и симболично значење у односу на рад, учење, стварање и друге облике осмишљених активности. Игром се обједињују многи аспекти живота, могуће је развијати вештине и подстицати такмичарски и борбени дух, блиска је веза игре са уметничким изразом. Често је дечја игра истраживачка активност где се посредством објекта и симбола, захваљујући симболичком и драмском заплету негују унутрашњи процеси што доприноси развоју духовних вредности.

Поред конвергентног и логичког облика мишљења што има одлике утврђеног начина сазнавања, дечју игру одређује дивергентни и имагинативни процеси што је блиско креацији и инвенцији.“

У цитираном делу је корен аутопоетске мисли коју ће кандидат даље развијати током каснијег излагања о **Карактеристикама дечјих и ликовних игара** и **Играчкама као могућем полазишту у ликовном раду**. Та два подпоглавља друге целине су комплементарни и док прво говори о заједничким именитељима дечијих игара и „стваралачке игре“ у ликовним уметностима, друго се бави „реквизитима“ игре – играчкама и предметима који у ликовном стваралаштву добијају потпуно другачију функцију од иницијалне. У овим сегментима писаног образложења до изражаја долази Гајићева богата педагошка пракса на свим васпитно-образовним нивоима. Искуство и суверено владање материјом едукативних процеса кроз игру са једне стране, а критичка анализа и осврт на уметност која користи играчке или се „игра предметима као са играчкама“ са друге стране јесу јака упоришта ових подпоглавља.

Однос према игри, играчкама и стварању у оквиру докторског уметничког пројекта је назив треће целине писаног образложења Петра Гајића. У њој се пажња усмерава на начине, моделе и околности које су обликовале Гајићеве афинитете како према игри тако и према ликовном стваралаштву. Ослањајући се на искуства из детињства као и на праксу коју је као млад наставник имао са децом, Гајић препознаје ситуације и узроке својих кративних порива и остварења у потоњем периоду:

...„ Игре из детињства су одиграле значајну улогу у предшколском и овакви модели деловали су подстицајно у школском периоду. Поласком у школу свет игре је губио своје првобитне обресе када је свет забаве и разоноде ревидиран због школских обавеза. Како сам имао потребу да осмишљавам заједничке активности забавног и такмичарског карактера, игра је добила друге димензије у школском окружењу када се граде другачији односи на традиционалне моделе понашања.“

Надаље он истиче да постоји поларизација у патријалхалном друштву на „мушка“ и „женска“ занимања и у игри, као и на склоност дечака ка подражавању свет одраслих мушкараца, што је у многоступинено допринело и његовом афинитету ка мануелном раду и асамблирању предмета.

Надовезујући се на ове чињенице, Гајић обрађује посебно **Реализацију поставке докторског уметничког пројекта у галерији ФЛУ** где се детаљно бавио анализом сваког од изложених експоната са становишта садржаја (наратива) и форме (материјалног аспекта и реализације).

Реминисценције из детињства и утицај занатских вештина на стваралаштво је посебно подпоглавље у оквиру треће целине где се сада кандидат поново враћа на детињство и корене сопственог уметничког поступка . Врло снажне чулне визуелне и хаптичке сензације које је доживљавао у сусрету са разним материјалима, (дрветом, стаклом, гитом итд) Гајић приписује управо непосредним животним околностима у којим је одрастао, а затим му се у тој истој логичкој линији надовезало и следеће подпоглавље **Критички однос према празновању, даривању и манипулисању играчкама** пре свега као осврт на шири контекст (идеолошки, културолошки социјални или верски) који условљава наше виђење игара и играчака као посреднике два света – одраслих и деце. У том смислу пуну разраду ове тематике он остварује у делу под називом **Играчка као посредник између идеалног, неоствареног и реализованог**, где везано за сопствени рад истиче :

...„Игра је по мени лични ескапизам од стварних забрана, ограничења, у њој се преламају различити утицаји и означава однос према стваралачкој лепоти. У игровним активностима сам ослобођен од стереотипних и

ригидних ставова, оне су део мог стварног и невидљивог простора који организујем према својим мерилима и потребама. Игра је трептај будућег уметничког деловања што је, за мене тада била нејасна људска активност. Играчка је изванредно средство израза, а игра адекватна духовна вежба у трагању за различитим модалитетима осмишљавања где се предочавају необичне позиције у којима се прожима замишљено са могућим и стварним...“

Осим ове три велике целине које се односе на прожимање игре, детињства и стваралачког проседеа, Гајићево писано образложење садржи четврто поглавље које се односи на **Време као играчку** чија идеја је водилца проткана и у **Закључку** као петом и последњем поглављу. Та идеја потврђује релативност времена као категорије како у игри тако и у визуелним уметностима :“ Мала девојчица која се игра живи истодобно у два подручја, у обичној стварности и у иреалној, имагинарној сфери. У својим играма девојчица производи лутку у дете – играчка има магички карактер, она не настаје, строго узевши, у индустријској изради, не настаје из процеса рада, она настаје у игрању и из играња, уколико је ово нацрт једне самосвојне смислене димензије, која се не приклања стварности, него пре лебди над њом као неухватљив привид.“...Овим речима се може резумирати целокупни напор кандидата да, кроз сопствену делатност као педагога, кроз лични стваралачки чин анализиран и остварен у докторском уметничком пројекту, а ослањајући се на детињство као непресушан извор феномена који су га обликовали као креативну личност , освести све оне релевантне етапе сазнавања света. Сазнавања кроз игру, а касније и кроз уметност где се најдубљи архетипски слојеви мешају са индивидуалним поетским садржајим и граде лични израз.

...

Докторски уметнички пројекат „Просторне слике са играчкама у огледалу ауторerefлексције - тродимензионалне инсталације у галерији ФЛУ Петра Гајића је вредан уметнички доприноси симбиоза две праксе самог аутора :

уметничке и педагошке. Он је методолошки доследно обрадио и анализирао поетику свог докторског уметничког пројекта који представља изузетан ауторефлексивни исказ о улози игровних модела из детињства у личном стваралаштву, као и о процесима који се одигравају на индивидуалном психолошком нивоу.

Садржајно и прецизно образложење теме и настанка уметничког дела у писаном раду, уверава Комисију за оцену и одбрану да је кандидат Петар Гајић успешно реализовао и представио свој уметнички пројекат и предлаже Наставно-уметничком већу Факултета ликовних уметности да прихвати овај извештај и достави га Сенату Универзитета уметности на усвајање.

У Београду, 26. јун 2018.

др ум Зоран Граовац, редовни професор ФЛУ

др ум Бранко Раковић, редовни професор ФЛУ

др ум Адам Пантић, ванредни професор ФЛУ,

др ум Бранка Кузмановић, ванредни професор ФЛУ

др ум. Миливој Павловић, доцент ФЛУ (ментор)